

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Šteje vsak četrtik pop.; v slučaju pravnika ... Posamezna številka Din 1-6 ... Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, L. med. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.000

Vsem skupinam in zvezam JSZ!

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze je preložen na željo nekaterih strokov. organizacij na 5. junij 1932. Občni zbor se bo vršil ob istem času, na istem kraju in z istim dnevnim redom kot smo prvotno objavili za dan 22. maja. Organizacije naj upoštevajo navodila, ki so jih prejela v okrožnici JSZ.

Srečko Zumer:

Čegava bo bodočnost?

Krščanske delavske organizacije stojijo pred težko preizkušnjo. V bližnji bodočnosti bodo morale pokazati, ali so zmožne, da bodo igrale tisto vlogo, ki jim v splošni duševni razrvanosti pripada, ali pa bo šel razvoj mimo njih v še večji družabni kaos. Materializem ki ni prepočil samo gospodarskih krogov, je prav tako pokvaril tudi delavstvo in ga pravzaprav razorožil za dosledni in uspešni boj. Delavstvo je postalo nezaupno do vsakega pozitivnega dela in plava v nekaki splošni desorientiranosti brez vsakih gotovih smernic in tudi brez vsakega začrtanega cilja. Stoji sicer pred težkimi in zagonetnimi vprašanji bodočnosti in pričakuje pomoči od kakršnekoli strani, kakor da bi pomoč in rešitev morala priti kar sama od sebe.

Sedanji za delavstvo težki časi pa niso prišli sami od sebe, ampak po veliki krivdi delavstva samega. Prav tako ne bodo prišli boljši časi brez njegovega sodelovanja. Edino v lastnem delu je rešitev. Kaj pomagajo n. pr. dobre letine, ako pa vemo, da kapitalisti potem rajši sežigajo pridelke, kakor pa da bi jih prodajali po nižji ceni, ali pa celo razdeljevali med potrebne? Kaj pomaga veliko denarja, ako pa vemo, da bodo isti čas poskočile cene v nedogled in da je končno isto razmerje med konsumentom in producentom, kakor je bilo za časa pomanjkanja denarja, če ne še slabše, ker bodo šle cene hitreje navzgor kakor pa delavske plače? Ali naj pričakujemo, da se bodo razni trusti, karteli, delniške družbe sami odpovedali različnim dividendam, zato da bodo imeli brezposelni zaslužek in celo večje plače? Vsako tako upanje je zastoj in pomeni le zgubo časa za delavstvo. Ali naj pričakujemo, da se bo ta gospodarski red sam zrušil in kaj naj bo potem? Ljudje so ljudje in med soodločujočimi v gospodarstvu ne more biti nobene bistvene razlike, dokler ne bo najjačji regulator človeške družbe v medsebojnem socialnem odnosu tako močan, da bo imel odločujoč vpliv na gospodarstvo.

Nujno bo moralo delavstvo priti do spoznanja, da ne sme več zidati v oblake gradove, ampak da bo treba zavihati rokave. Slejkoprej bo nujno, da vzame delavstvo vprašanje svojega prestiža v človeški družbi prav resno v roke in ga premotri z vso treznostjo in pametjo. Izogibanje temu vprašanju pomeni le zavlačenje v lastno veliko škodo.

V tem času pa bodo prišle naše delavske organizacije na zlato tehtnico. Pokazati bodo morale, da so prežete najglobljih načel krščanstva, proste vsakega kapitalističnega vpliva in da jim je v resnici na tem, da osvobodijo de-

lavca kapitalističnega suženjstva in ga napravijo zopet za človeka po božji zamisli. Predpogoj tej veliki nalogi pa je, da delavca za ta boj tudi usposobi. Koliko je dandanes socialistov (saj hoče biti skoraj že vsakdo socialist), toda kljub temu lezemo še v vedno večji družabni kaos. Poglejmo samo izid volitev v zadnjem času. V Nemčiji, v Nemški Avstriji in na Francoskem. V zadnji državi so levičarske stranke dosegle celo nepričakovan uspeh. Vprašanje pa je, ako se pozna v teh državah tudi vpliv levičarskih strank glede na njihovo moč. Skoraj lahko rečemo, da se vpliv pozna le v drobtinah z bogatinove mize, dočim vladajo bogatini nemoteno naprej. In zakaj? Samo zato, ker je v vseh teh premalo socialističnega duha, premalo osnovnih načel, iz katerih bi zajemali vsi ti današnji odgovorni činitelji levice potrebno odpornost in energijo v boju za malega človeka. Ali je čudno, da vsi ti levičarji postajajo počasi meščanska sredina in se preko njih zbira že zopet nova skrajna leвица in zbira svoje moči proti skrajni desnici? Čim večja revščina in brezposelnost, tem hitrejši razvoj v skrajno levice. Razumljivo je povsem: Če ne odgovarjajo sedanjim levičarski krogi, ki imajo svoj vpliv na družabni red, zahtevam časa, da mora iti razvoj preko njih.

Največje zlo pri tem je takozvana oportunistična politika, to se pravi koristolovska politika. Zadoljijo se s skledo leče, ki jim jo nudijo sami kompromisi, namesto da bi šli dosledno za svojim ciljem, to je za osvoboditvijo proletarijata in njega kot celoto peljali v boljše čase, ne pa sami sebe. Nastala je pravzaprav že nekaka družabna bolezen, da hoče vsakdo imeti vladu v rokah in delajo se kompromisi na vse strani, samo da vsakdo pride do zaželenega cilja.

To pa vse le radi tega, ker ni nihče voljan doprinesiti kake žrtve. Malo jih je, celo v delavskih vrstah, ki bi hoteli delati v organizaciji zastoj. Vsakdo hoče biti za svoje delo plačan in pa nagrajen, veliko je takozvanih delavskih pobornikov, ki hočejo imeti plačan vsak korak, vsako besedo, ki jo zapiše v delavski list. In ni čudno, če potem na eni strani razni delavski politični voditelji delajo potom političnih zastopstev kompromise za skledo leče in če na drugi strani zopet delavec rajši popije liter vina več na mesec, kakor pa da bi plačal članarino svoji strokovni organizaciji. Marsikak osiveli delavski strokovničar opravičeno vzdihne, da je bilo v delavskih organizacijah včasih veselje sodelovati, ker so vsi delali zastoj. Ali danes? Kapitalistični duh je s svojim sokom okužil najprvo korenine drevesa in drevo se je pričelo sušiti. Ker drevo ni imela več odporne sile, je pričelo usahovati. Zato rodi tak sad, kakršnega ima dandanes delavstvo.

Toda življenje gre svojo pot naprej. Pred časom mi je nek vplivni funkcionar v delavskih vrstah rekel: »Sedaj imate vi bodočnost, ako boste hodili pravo pot.« Brez dvoma mi je s tem veliko povedal. »Če boste hodili pravo pot!« Ta pot je edino le v splošni preoditvi delavstva. Naša največja zapoved je, ki jo je dal Bog sam: Ljubi svojega Boga nad vse, bližnjega pa kakor samega sebe! Zaradi Boga mora biti usoda bližnjega naša usoda. »Ne mirovati, dokler ni sleherni človek res tudi človek. Niti en dan ne smemo počivati in na večer biti zadovoljni z dnevom, ako nismo doprinesli svojega deleža k delavski skupnosti. Ne sme biti pomisleka glede članarine organizaciji, ker to je njeno življenje in njen obstoj, ne sme pa biti tudi misli na kako plačano delo.

F. Z.:

Kmet in delavec

Moč kmečkega stanu je temeljila do nedavna na posebnih duhovnih vrednotah. Lepo odseva pomen teh vrednot iz primera na obrtniškem stanu. V starih časih sta v obrti dobro shajala mojster in njegov pomočnik. To pa radi tega, ker sta se čutila eno. Imela sta zavest odgovornosti ne le za kakovost blaga, ki sta ga izdelovala, ampak tudi za osebno dobrobit obeh, in sicer za telesno in duševno dobrobit.

Posledica zavesti te odgovornosti je bila, da je bil sprejet pomočnik takorekoč za družinskega člana mojstrove družine. Bil je pri isti mizi, imel vse ugodnosti, pa seveda tudi neprilike iste družine. Ker je družina prva in najbolj zdrava celica za vzgojo človeka, se ni čutil pomočnik za tujca, za brezdomca, ampak je imel svoj trden dom. Ta zavest je vplivala tudi na njegov duševni razvoj in omogočila rast vseh zdravih in dobrih lastnosti. Pa tudi v telesnem oziru, v plači se je zrcalila ta skupnost. V srednjem veku je znašal zaslužek mojstra nekako 20% več kakor pa zaslužek pomočnika. Tudi pozneje je bilo v tem pogledu še precej dobro. Temu razmerju je napravil konec sedanji moderni čas s tem, da je postavil na prestol sebičnost, koristoljubje. Raztrgal je nasiljno to skupnost. Mojster ni gledal v svojem pomočniku več brata, sotrudnika, ampak le delovno moč, iz katere mora iztisniti čim več dobička. Pomočnik naravno ni videl v mojstru več svojega prijatelja, ampak izkoriščevalca. Tako sta oba dozorela, da sta prešla v kapitalistični gospodarski sistem.

Enako usodo deli kmetijski stan. Njegova moč je istotako slonela v zavesti skupnosti med gospodarjem, njegovo družino in služintadjoo. Vsi skupaj so se čutili eno družino. Zato je smatral hlapec ali dekla gospodarjev dom za svoj dom, njegov napredek in dvig za svojo korist. Dočim ni prišlo gospodarju na misel, da bi smatral svojega hlapca za hlapca, ampak za svojo desno roko. Njegovi otroci so mu morali izkazovati spoštovanje, kakor njemu samemu ali pa stricem in tetam. Zato so pa otroci imeli v hlapcih in deklah svoje najboljše prijatelje in čisto vzgojitelje. Rastli so vsi skupaj in delili skupaj isto usodo.

Večkrat poudarjamo, da se je le med kmetiskim ljudstvom ohranila narodna duša, narodni običaji, narodne lastnosti. Danes pa to izginja tudi med kmetiskim ljudstvom. In je jasno, da mora tako biti. Zakaj?

Zdi se mi, da smo pozabili na najvažnejše, kar je ohranjalo tradicijo kmetijstva, mu dajalo obstanek in ga ohranjalo zdravega. V mislih imam strice in tete. To razmerje med rodnim krovom in družino je bilo do najnovejšega časa skoraj gotovo edino med Slovenci. Naše kmetije so v splošnem tolike, da morejo dati samostojnost le enemu izmed otrok. Dva gospodarja ne moreta shajati na eni kmetiji. Oče more dati posestvo le enemu. Nastane vpraša-

Vsakega zavednega delavca, ki ima svoj vsakdanji kruh, mora biti naravnost sram, ako bi za delo, ki ga mu narekuje njegovo notranje prepričanje in delavska zavest, hotel imeti honorar ali celo dobiček. To ni delavsko, to ni pokretaško, najmanj pa vredno krščanskega delavca.

Vsi in vse za delavsko organizacijo, to je in mora biti naše geslo. V tem je bodočnost naših krščanskih delavskih organizacij in tudi delavska bodočnost. Tako naše delo bo odgovarjalo tudi našim načelom in po tem našem delu bo

nje, kaj z ostalimi otroki. Pri reševanju tega vprašanja pa moramo imeti pred očmi še to, da mora nujno imeti kmetija vse pogoje za svoj obstanek. Torej ne sme biti preobremenjena s prevelikimi dotami, ker bi jo sicer požrle. V starih časih je bilo to vprašanje nekako naravno rešeno. Ostali otroci so se ali pomogli in poženili z malimi dotami ali pa so ostali na domu in se žrtvovali zanj. So se mu popolnoma posvetili do svoje smrti, ne da bi od njega pričakovali več kakor najpotrebnejšega za življenje. In ravno ta žrtev je dajala našim kmetijam ono tajinstvenost, ki je očarala našo dušo, ki je ohranjala tradicijo slovenskega ljudstva.

Brat gospodar ni imel le dobrih in zvestih delavcev, ampak še boljše vzgojitelje mladega zaroda. Gospodar in gospodinja se morata pečati z zunanostmi, nimata časa, da bi se posebej pečala s svojimi otroki. Na njuno mesto so stopili strici in tete, ki so bili prosti. Učili so jih starih običajev, učili so jih zvestobe do rojstne kmetije, učili so jih izpolnjevanja vsakokratnih dolžnosti. S tem so jim privzgojili vse tiste lastnosti, ki so bile potrebne za nadaljnjo ohranitev doma.

Danes ni kmetijsko ljudstvo več sposobno takih žrtev v korist domače kmetije, v korist celote. Četudi bi ostal stric ali teta pri hiši, ne bi užival več tistega visokega spoštovanja in ljubezni kakor nekdanj. Tudi ne bi bilo več mogoče tisto intimno in prizanesljivo razmerje med gospodarjem-bratom in ostalimi kakor nekdanj. Vse te velike moralne dobrine so izginile. Ne vlada več tisto evangelijsko in za vse čase veljavno pravilo: Išcite najprej božjega kraljestva... Tudi v kmetijskih domovih vlada sebičnost, prevelika skrb za obstoj, ki oslepi ljudi in ubije smisel za višje vrednote. Tudi kmetijski stan je okužen po moderni dobi in tako uvrščen v sklop kapitalističnega gospodarskega in družabnega sistema.

Ravno to dejstvo pa pomeni smrt za kmeta in za delavca. Skupni interes je, da se borita za zopetno uveljavljenje moralnih vrednot. Da so potrebne žrtve v dobrobit splošnosti, v dobrobit tistih temeljev, na katerih so bile nekdanj zgrajene najvažnejše družabne celice. Zopetno uveljavljenje teh načel, čeprav v izpremenjenih razmerah, pomeni zopetni dvig obeh stanov. Tudi s tega stališča spadata kmet in delavec v enotno fronto.

JSZ priredi na predvečer občnega zbora v soboto 4. junija ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice dramo

„DVA BREGOVA“

Tovariši iz Ljubljane in bližnje okolice, kakor tudi delegati, ki dospejo v Ljubljano že ta dan, iskreno vabljeni!

delavstvo našlo pot zopet k ozdravitvi sebe samega, dobilo bo novo veselje, nov pogum. Tako bo delavstvo doprineslo v polni meri svoj delež k prenovitvi človeške družbe, ki danes boleha na neozdravljivi bolezni, nad katero zastoj napanjajo možgane razni »moderni« sociologi in zdravniki zastoj pišejo svoje recepte. Kar je mamon napravil, more ozdraviti le njegov največji nasprotnik, to je požrtvovalnost. Le tako se bo uresničil rek, da za velikim petkom pride prav gotovo tudi Velika noč. Pokažimo, da smo kos tej veliki zahtevi!

# Poročila z delavskih bojišč

## Jugoslovanska strokovna zveza

### Kovinarji

**Guštanj.** Huda je bila zima, kakor je bila napovedana vnaprej. Vsak je z veseljem pričakoval pomladi, ker smo upali, da nam bo pomlad prinesla težko pričakovano boljšo bodočnost. Toda varali smo se. Tovarne reducirajo in pošiljajo na brezplačne dopuste ubogo delavstvo. Vprašamo samo, kam bo vodila ta pot? Pri nas stojijo že poedini oddelki, samo valjarna še izdeluje nekaj za vsakdanje potrebe, največ spojno železje za betone. Osovine stojijo, kmet nima denarja, da bi si nabavil potrebna orodja, mi delavci pa nimamo zaslužka. Samo daj Bog merodajnim faktorjem pravo misel v pomoč kmetu in delavcu. Bodočnost pred nami je črna...

### Viničarji

**Posmrtninski sklad.** Umrla je tov. Jurič Elizabeta, stara 72 let, članica skupine Sv. Miklavž pri Ormožu. Ker ni njeno članstvo v posmrtninskem skladu trajalo čez eno leto, ji je pripadla posmrtnina le v znesku 300 Din.

**Sv. Trojica v Halozah.** V nedeljo 29. maja se vrši redni občni zbor tukajšnje strokovne skupine viničarjev. Zborovanje se bo vršilo v kaplaniji takoj po rani sv. maši. Poleg običajnega dnevnega reda bo govoril tajnik zveze tov. Peter Rozman. Viničarji! viničarke! Pridite!

**Kapela.** Redni občni zbor naše skupine se bo vršil v nedeljo, dne 12. junija ob 8 v prostorih g. Lukovnjaka pri Kapeli.

**Sv. Boltenk pri Središču.** Nenadno je odpovedal službo svojem viničarju posestnik Zorec Ciril. To iz razloga, ker se sam vseli v viničarijo. Prizadeti viničar Novak Alojz se je obrnil za pomoč na centralo »Strokovne zveze viničarjev«, katera je županstvu občine Kog predložila, naj se nujno čimprej skliče viničarska komisija. Dne 14. maja ob 14 bi se morala vršiti razprava. Viničarjev zastopnik je bil tov. P. Rozman, vinogradnikov pa Franc Segula iz Vitana. Razprava se uradno ni mogla vršiti, ker je bil župan g. Borko odsoten z doma, namestnik pa ni bil določen. Ker so bile vse stranke že na mestu in tako pripravljene razgovarjati se, je prevzel vlogo posredovalca viničarjev zastopnik tov. Rozman. Po trdovratnem odporu vinogradnikovega zastopnika se je posrečilo doseči za viničarje, kateri je zahteval samo 300 Din odškodnine, popoln uspeh. Sklenil se je sporazum na podlagi takojšnje pismene pogodbe, katera določa sledeče: 1. Vse, kar je viničar vsejal na vrtu, ima pravico uporabljati. 2. Viničarju se prepustijo v njegovo popolno lastnino sledeči predmeti, katere pri odelitvi vzame seboj: 1 miza, 1 tunja za zabelo, 1 velik lonec in skleda, 1 lavor, 1 korito in 1 kad za kis. Viničarju se pripelje zastoj voz vejevja iz gozda v Vodrančih. 3. Ves gnoj, ki se sedaj nahaja na dvorišču, sme viničar prodati ali uporabiti za gnojenje. Ako bi viničar hotel vztrajati oziroma kljubovati krivici, ga po določbah viničarskega reda gospodar pred 11. novembrom 1932 sploh ne bi mogel spraviti iz viničarije, ker ni napravil nobenega prestopka. Ker pa je slučajno dobil boljšo viničarijo, se tako le prostovoljno umakne. Z uspehom posredovanja je viničar zelo zadovoljen. Gnoj, ki ga ne rabi, bo dal za drva. Ostali inventar, ki si ga sme prilastiti, je najmanj dvakrat več vreden, kot pa zahtevana vsota 300 Din. — Boljše kratka sprava kakor dolga pravda. Ta dogovor dokazuje, kaj vse se more po strokovni organizaciji doseči, ako ista razpolaga z odločnimi in v vseh smereh izkušenimi borci. Važno iz te zadeve je omeniti, da so še številni ljudje, ki v zakonitost viničarskega reda ne verujejo. Zastopnik gospodarja g. Segula je smatral viničarski red izrecno le kot pravila naše viničarske strokovne organizacije. Viničarski red istovetiti s pravili društva, ali ni to smešno? Takim ljudem je zelo težko

dokazovati njihove prestopke, še težje uspešno se boriti za zakonite pravice viničarjev. Kljub vsemu pa je bila zmaga naša. Zivela borba! Zivela Strokovna zveza viničarjev!

### Nameščenci

**Občni zbor.** Dne 7. maja je imela Strok. zveza priv. in trg. nameščenec svoj redni letni občni zbor. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Zveze tov. Božič Ivo. V svojem poročilu je na kratko orisal delovanje odbora v preteklem letu. Zveza je priredila več predavanj o aktualnih nameščenecskih vprašanjih. Odbor je vršil svojo nalogo tudi s tem, da je navezal stike z ostalimi nameščenecskimi organizacijami v Jugoslaviji in z nameščenecsko internacionalo v Strassbourgu. Ko je izšel novi obrtni zakon, je odbor izdelal resolucijo, v kateri so se stavili k posameznim paragrafom predlogi, ki bi onemogočili vsakršno izigravanje od strani delodajalcev in zavarovali pravice nameščenca. Podrobneje poročilo o Zvezinem delovanju pa je podal tajnik tov. Krek Janez. Izvolil se je na predlog tov. Kreka soglasno novi odbor, katerega sestavljajo tovariši: Božič Ivo, dr. Vlado Valenčič, Baš Jože, Pirč Cedo in Hartman Lojze. Uverjeni smo, da bo novi odbor zastavil vse sile za čim večji razmah in dobrobit našega nameščeneckega pokreta.

### Važno za rentnike v Franciji

Med našimi izseljenci v Franciji se je pripetilo že veliko nezgod. Ni čudno. Saj so vsepovsod iste nevarnosti, isto izpostavljanje življenja in zdravja. Ker obstaja tudi v Franciji zavarovanje za nezgode, dobivajo taki poškodovanci pripadajoče rente. Če so posledice nezgode take, da more poškodovanec še naprej opravljati delo, je dobro. Če pa ne, nastane vprašanje: **Kam? Nazaj domov? Kaj bo potem z rento?**

Pri tem vprašanju moramo razlikovati dve dobi. Dobo, ko še ni bila sklenjena med našo in francosko državo konvencija, in dobo, ko se je sklenila konvencija, ki se nanaša na enakost postopanja z jugoslovanskimi delavci kakor z domačimi. Ta konvencija je stopila v veljavo, odnosno je bila ratificirana po Franciji 4. aprila 1928.

Ako se je pripetila nezgoda pred 4. aprilom 1928 in ako je bila priznana renta, ustavijo rentniku v smislu § 615 zakona o socialnem zavarovanju (v Franciji seveda) izplačevanje rente, ako se prostovoljno izseli domov, in sicer z dnem izselitve. Če se je pa pripetila nezgoda in priznala nezgodna renta po 4. aprilu 1928, mu pošiljajo socialne ustanove rento v domovino, ako je odšel iz Francije domov.

V tem pogledu je konvencija vsekar pomanjkljiva in bo treba delovati na to, da se raztegne tudi na nezgode pred 4. aprilom 1928.

### Da omogoči v teh težkih časih

tudi revnejšim slojem pošteno zabavo, je KINO KODELJEVO znižal vstopnino, tako da so zdaj cene sledeče: parter Din 6, 5, 4, 3 in 2, balkon Din 8.

## Računski zaključek ljub. OUZD

(Konec.)

Izguba pri državnih vrednostnih papirjih znaša 0.032. Ta izguba se amortizira v petih letih. Leto 1931 obremenjuje torej le eno petino t. j. 0.006 — 0.02%.

Od skupnih dohodkov Din 45.365 milij. odpade na člana in leto Din 493.92. Pod dohodki je razumeti predpis ne glede na to, če je plačan ali ne. Od skupnih izdatkov bolniškozavarovalne panoge Din 46.797 milij. odpade na člana in leto 509.51. Vsak član participira na izgubi z Din 15.59.

Bilanca OUZD izkazuje z 31. decembrom 1931 aktiv Din 23.721, pasiv pa Din 25.153. Med aktivni opazimo, da je razpolagal z Din 1407 obratnih sredstev, od katerih je bilo v blagajni Din 273, v den. zavodih pa Din 1134. Obratna sredstva so minimalna, ako upoštevamo, da izkazuje urad 563.058 prometa. Med dolžniki Din 16.893 je najvišja postavka neporavnanih prispevkov za vse panoge zavarovanja v znesku Din 15.122, kar pomeni v odstotkih 24.74 od celotnega predpisa, ki znaša Din 61.134 (65.139). Od skupnega predpisa odpade na prispevek za slučaj bolezni 44.910, za slučaj nezgode 11.611, za onemoglost, starost in smrt 0.316, za Borzo dela 2.180 in za Delavsko zbornico 2.115. Zaostanek je porastel od 13.605—20.87% v letu 1930 za 1.517—3.87%. V tem se vidi, da je plačilna možnost v letu 1931 znatno padla. Zlasti se je to stanje še poslabšalo z omejitvijo razpolaganja imovine v denarnih zavodih, ki je koncem meseca septembra 1931 stopila v veljavo. Če zaostanek primerjamo s celokupnim letnim predpisom, odgovarja ta trimesečnemu predpisu. Med aktivni se izkazuje vrednost zaloge tiskovin in porabljivega materiala 0.298. Premični inventar je izkazan v vrednosti 2.792. V tej postavki je obsežen pisarniški inventar, instrumentarij in druga oprema v ambulatorijih po 10% rednem odpisu. Inventar se dopolnjuje po potrebi, nikakor pa ne več, kakor znaša 10% redni odpis. Vrednostni papirji so upostavljeni v vrednosti po odpisu izgube v letu 1931 z Din 0.075.

Štiri petine od kurzne izgube Din 0.026 je urad upostavil med aktiva. Od tega se vsako leto prenese ena petina na izgubo. Nepremičnine — last bolniške panoge — obstaja iz zemljišča »Cibelica« na otoku Rabu in predstavlja vrednost 0.091.

Dubiozni prispevki v Din 2.135 so upostavljeni evidenčno med aktivni in pasivi. Dubiozni prispevki se nanašajo na vso dobo od 1. julija 1922 do 31. decembra 1931 in znašajo 0.46% od predpisa za to dobo.

Na pasivni strani izkazuje urad tekoče račune — upnike Din 4.696. To so obveznosti do lekarn, bolnišnic, zdravnikov in drugih raznih dobaviteljev.

Račun Osrednjega urada izkazuje 12.401 obveznosti, in sicer a) na predpisanih prispevkih za slučaj nezgode 2.499, to so neporavnani prispevki za slučaj nezgode pri delodajalcih; b) na pobranih in še ne predkazanih prispevkih za slučaj nezgode 4.601; c) na konto pro diversis 1.168; d) na globah, ki so izrečene zaradi kršitve ZZZ 0.900,7; e) na predpisanih (še ne vplačanih) prispevkih za onemoglost, starost in smrt 0.031; f) na pobranih in še ne predkazanih prispevkih za onemoglost, starost in smrt 0.076; g) na likvidirani imovini bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani 4.023.

Poleg tega obstaja še ena obveznost do Osrednjega urada v znesku Din 0.649 iz razdelitve poslovnega prebitka OUZD iz leta 1930. Sklad 3/4 poslovnega prebitka znaša 4.910 in služi v prvi vrsti za odpis neizterljivih zavarovalnih prispevkov bolniško-zavarovalne panoge. Ta sklad ni likviden, največji del se nahaja pri delodajalcih kot neplačani prispevki. En del 0.091 je investiran v zemljišče »Cibelica« na Rabu.

Rezerva okrevališča »Jadranc« znaša 0.310, ki služi za pokritje event. izgub okrevališča. Izguba okrevališča »Jadranc« znaša v l. 1931 0.074, za toliko se je sklad od l. 1930 znižal.

Protituberkulozni fond znaša Din 0.050, ki se vsako leto dopolni do te višine, v kolikor se med letom izda za upravo protituberkulozne lige in dr. V letu 1931. se je izdalo iz tega fonda Din 0.018.

## Izredna skupščina delegatov bratovske skladnice Kranjske industrijske družbe na Jesenicah

Dne 27. aprila 1932 so se sestali delegati Bratovske skladnice na izredno skupščino z naslednjim dnevnim redom: 1. izvedba ankete o vprašanju spojitve sklada za podpiranje brezposelnih in nezaposlenih delavcev, 2. volitev dveh delegatov in dveh namestnikov v nadzorstveni odbor.

Predsednik dr. M. Obersnel otvoril skupščino, ugotovi sklepčnost in preide na dnevni red. Uvodoma prosi, da sme podati o prvi točki dnevnega reda svoje mnenje, kakšni so bili momenti, ki so privedli do pobude k gornjemu razmišljanju o spojitvi sklada za brezposelne in nezaposlene delavce s fondii, ki se zbirajo pri javni borzi dela v iste namene. Po izčrpnem poročilu da delegatom skupščine možnost debate, da vsak lahko pove svoje mnenje. K debati se je oglasilo nekaj delegatov, ki so predložili dobre in slabe strani o spojitvi sklada. Ker se je našemu delegatu tov. Arnežu Petru zdelo važno z ozirom na izvajanja predgovornikov, je predlagal,

naj bi se v smislu raznih izvajanj ločenega mišljenja sestavil zapisnik, četrta za krajevni arhiv, ki bi kriti delegate pri morebitnih poznejših nejasnostih z ozirom na storjeni morebitni sklep. Kakor je razvidno, so se nekateri delegatje zelo bali, da bi že ta sklep današnje skupščine dal podlago za popolno združenje Bratovskih skladnic s splošnim zavarovanjem. Predsednik dr. M. Obersnel je predlog sprejel z izjavo, da se v tem smislu lahko tudi vključi k zaključku splošnega sklepa, ki naj bi se glasil: Skupščina s tem svojim sklepom v nobenem oziru ne prejudeicira vprašanja, ki bi se moglo pojaviti, ali naj se združijo bratovske skladnice s splošnim zavarovanjem. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Ko je bila debata o prvi točki končana, je predsednik dal sledeči sklep na glasovanje: Krajevna skupščina Bratovske skladnice na Jesenicah se izjavlja za popolno spojitve sklada, ustanovljenega z naredbo ministrstva za šume in

Venceslav Winkler:

### Burja in mrazovi

Jeronim Stariha je bil penzionist. Dvajset let je že bival v trgu. Vsak večer je kvartal v kavarni pri Močniku, prebiral večerne časnike in se spominjal zlatih dni.

Zdaj ni več zlatih dni. Zemlja je zgrešila svojo pot. Tako se suka, kot bi bila pijana, vsak hip lahko zadene ob kak komet in se razljuje. Res ni več zlatih časov. Tudi ljudje so se izpremenili. Neizrekljivo osorni in drzni so postali. Današnja mladina je živ ogenj, ki bo svet razžgal. Sploh vsi ljudje so nezadovoljni nergači. Včasih je bilo drugače, mirno in zadovoljno so tekale ure. Ljudje so bili ponižni in poštene, gospodova beseda je nekaj zalegla. Jój, zlatih časov ni več in jih ni...

Jeronim Stariha je bil resnično potr. Včasih je bil rodoljuben mož, cesarsko kolajno je imel spravljeno doma, tako za spomin, zakaj v srcu in duši je bil od nekdanj Slovenec, navdušen Slovenec, zmeraj je obiskoval narodne veselice, tudi pri narodnih društvih je deloval. Današnji ljudje so pa vrgli dobro voljo in navdušenje v kot in se

smejejo idealom — sploh ni mogoče poštenemu človeku več živeti. Jój, jój, jój!

Tiste dni se je napotil Jeronim Stariha v mesto.

»Svet se suče s strašno naglico. Še enkrat moram videti prestolnico, preden umrem,« se je domislil.

In je šel. Poldrugo uro je do mesta. Takoj za trgov je vas. Sedem hiš, dvajset ljudi, morda več, morda manj.

Ljudje so kopali ob cesti. Z vso močjo so vihteli krampe in motike. Pot jim je lil po obrazu. Kamenje je odletavalo na vse strani.

»Kaj pa vi?« se je začudil Jeronim Stariha.

»Ustavili so se in se oddahnili.

»Često popravljamo,« so rekli.

»Jój,« je rekel Stariha, »kakšni ljudje! Pa vam je kdo ukazal, ali je prišlo pismo?«

»Kakšno pismo?« so se ujezili. »Cesta je slaba, voda jo je razkopala. Ali je treba za to pisma? Saj sami vidimo!«

»Sem mislil, če boste kaj napak napravili,« se je izognil Stariha.

Zasmejala so se mu in nadaljevali z delom.

»Jej, jej, jej!« je majal z glavo in odhajal. »Ljudje so res postali puntar-

ski. Sami se lotijo dela. Zakaj je pa oblast na svetu. In brez inženjerja delajo. Stavim, da tudi komisije ni bilo. Jój, jój, jój, le kdo jim ukazuje...«

Dohiteli so ga fantiči.

»Dober dan, gospod!«

»Kam pa, deca moja?«

»V mesto na delo.«

»Na delo? Tako je prav. Človek mora delati. Zgodaj mora začeti, če hoče kdaj kaj postati. Zgodaj mora začeti. To je bilo zmeraj tako na svetu in zmeraj bo. No, še bo na svetu dobro, ko mladina spoštuje delo.

In je gospod Jeronim Stariha govoril še in še. Kar nič ni opazil, da ga fantiči ne poslušajo, ampak govore med seboj o plači, o nedelji in drugem.

Pa se je zgodilo nekaj čudnega.

Dolgi mizarški pomočnik in majhen vajenec sta prinesla po cesti deske. Vajenec je bil bled in slaboten. Prav blizu tam mu je izpodrsnilo, deske so mu zdrknile na tla. Pomočnik je divje zaklel. Vrgel je še on svoje na kup in skočil k fantiču.

»Jój!« se je prijemal bosi vajenec za nogo. Deske so mu padle na prste, ranile so ga, da je zakrvavel.

»Smrkavec nerodni!« je zakričal pomočnik in mu priložil zausnico.

Fantič se je sesedel. Z rokami se je zgrabil za ušesa in zajčal.

Jeronim Stariha je zmajal z glavo in je hotel nekaj reči. Prehiteli so ga fantiči, ki so šli z njim.

Skočili so k pomočniku. Gruča se ga je oklenila prav tesno.

»No, no,« je mohljal Stariha.

»Zakaj ga biješ?« so ostro vprašali.

»Pobalini! Vas bom vprašal!« se je obregnil fant.

»Ti, zakaj si ga udaril?«

Pomočnik je strmel v gručo okoli sebe. Deset parov razljučenih oči se je zajedlo vanj. Dvajset rok je stiskalo pesti. Smrkavec! Kaj bodo že otroci pravico delili?

»S poti!« je zakričal in zaklel.

»Zakaj si ga udaril?« se je vzdignil krik.

Pomočnik se je molče okrenil in težka roka je padla najbližnjemu po hrbtu. Pridušeno hropenje.

Nato se je vse zmešalo.

Pomočnik je začutil udarce na obrazu, na prsih. Povsod so se kopale mlade roke in ga praskale. Hropenje razburjenih napadalcev se je mešalo z njegovimi kletvinami. Težka vročina je legala nanj. Opotekel se je in padel v prah. (Dalje)

rudnike, R. br. 4766 z dne 30. marca 1931, za preskrbovanje nezaposlenih rudarskih in topilniških delavcev z onimi fondy, ki se zbirajo pri javnih borzah dela za podpiranje nezaposlenih delavcev drugih gospodarskih vej. Skupščina je mnenja, da more samo enotna organizacija in spojitve razpoložljivih sredstev zagotoviti pravično, ekonomično in svrhi primerno izvajanje nalog, ki jih vršita sedaj ločeno in po različnih predpisih dve samostojni ustanovi. Skupščina izraža pri tem izrečno željo, da se agende javnih borz dela v pogledu delavstva, ki je pred svojo nezaposlenostjo bilo zavarovano pri bratovskih skladnicah, tako uredijo, da bodo krajevne bratovske skladnice kot ekspoziture pritegnjene k sodelovanju. — Predlog je bil z večino sprejet. Proti je glasoval 1 delegat, 1 delegat pa se je vzdržal glasovanja.

Nato so prešli na drugo točko o volitvah dveh delegatov in dveh namestnikov v nadzorstveni odbor. Delegat Jeram predlaga vse štiri od S. M. R. J. Nato predlaga delegat Smrekar France, naj se vzame v odbor Arneža Petra. Jeram na spojitve predloga ne pristane.

## Doma in po svetu

**Predsednik vlade dr. Marinkovič** je sprejel domače in inozemske novinarje in jim podal obširno izjavo o naši notranji in zunanji politiki. Jugoslavija vztraja pri svojih reparacijskih terjatvah in Nemčija je v neki meri pripravljena nuditi Jugoslaviji nadomestilo za izostanek reparacij v obliki trgovskih ugodnosti. — Vlada pripravlja nove zakone, da ublaži krizo. Iz njegove zadnje izjave se ne sme sklepati, da vlada pripravlja nove volitve, ker vlada med narodno skupščino in vlado najlepše soglasje in so zato volitve nepotrebne. Pač pa se bodo po novem občinskem zakoniku izvedle občinske volitve. Občine ne bodo imele prevelike samouprave, ker naš narod je naklonjen centralizmu, o čemer ni nobenega dvoma. Časnikarji so še vprašali, če se pripravljajo novi zakoni o svobodi tiska, na kar pa predsednik vlade ni nič odgovoril.

**Belgrajski župan in podžupan sta odstopila.** Vlada je imenovala novega župana in podžupana.

**Za predsednika Francije** je bil izvoljen pristaš desnice senata Lebrun. Vlada je odstopila, vendar bo vodila posle še do sestanka novega parlamenta 1. junija. — S sestavo nove vlade so velike težave. Naj bo v vladi ta ali ona stranka, eno je kot pribito: vsaka vlada je vlada kapitala, posebno še v današnji Franciji, katera predstavlja s svojo strogo kapitalistično miselnostjo najjačjo oporo sedanjega nesocialnega družabnega sistema. Delovno ljudstvo nima razloga zavzemati se za kakega Herriota pa tudi ne za kakega Bluma, ker ne eden ne drugi ni odločen napraviti konec krivicam, ki jih trpi delovno ljudstvo in pripraviti pot boljši ureditvi človeške družbe. Še manj pa je za delovno ljudstvo prav, če se kdo zavzema za stranke desnice, ki so imele dosedaj tudi formalno popolno oblast v državi. Te stranke, med katerimi je tudi stranka tako zvanih katoliških demokratov, so hrbtenica velekapitalizma, ki stiska in pesti delavce in kmete.

Na vprašanje, ali je še kakšen predlog, predlaga delegat Arnež Peter za odbornike delegate: Rozmana Joža, Novaka Cirila, namestnika Šoberl Ciril, Šolar Miha. Predsednik da prvi predlog (Jeramov) na glasovanje, nakar je bil z večino sprejet, drugi pa je propadel. Delegat J. S. Z. skupine kovinarjev Jesenice so se glasovanja vzdržali. Za zaključek skupščine je prošil za besedo delegat Mulej in stavljal predlog, ki se nanaša na spremembo § 48, 49 in 50 pravilnika Bratovske skladnice in prosi, naj bi se ta predlog upošteval, za kar se že več let trudi, da se popravijo nedostatki, ki so predvsem velike važnosti za one fante, ki gredo k vojakom in se vračajo nazaj na delo. Po kratki debati so ta predlog sprejeli in sklenili, da ga pošljejo na pristojno mesto. Nadaljnje debate so se še glasile na razna vprašanja delegatov, predvsem z ozirom na nizko zaposlitev delavstva in s tem nastale težkoče pri izplačevanju pokojnin. Delegati so pazno sledili izvajanjem predsednika dr. M. Obersnela, ki je ob 9 zvečer zaključil izredno skupščino delegatov Bratovske skladnice.

Nemčija je, po vseh znakih sodeč, čisto na pravi poti v fašistično »tretje carstvo«. Fašističen duh je v armadi že tako močan, da je moral Gröner, Brüningova desna roka, kot vojni minister odstopiti in je ostal samo notranji minister. To je začetek konca. — Nemški kršč. socialisti so sklenili, da se za sedanjim kapitalističnim parlamentom ne bodo nič več zmenili. Organizirati hočejo izvenparlamentarno revolucionarno borbo, ki ima za cilj vlado delovnega ljudstva. Morda bo to bolj uspešno kot pa prazna komunistična razpravljanja po parlamentarnih klopeh. — Vlada je razpuščila komunistično brezbožno zvezo. To je bila zelo neprevidna vladna poteza, ki se že maščuje nad — cerkvijo. Komunistično časopisje je namreč takoj nato začelo izredno srdito pozivati k izstopu iz cerkve. Kdor zahteva duhovno svobodo zase, naj jo pusti tudi drugim!

**Japonski fašisti**, ki so organizirani v »Črnem zmaju«, so izvršili atentat na predsednika vlade, ki je podlegel. Vlada je odstopila. Mislijo, da bo prišlo do vojaške diktature, ker je skoro vsa armada fašistična in so bili atentatorji sami oficirji.

**Francoska kovinska industrija** slabo zaposlena. V nekem francoskem okraju kovinske industrije (Anzin) so vsled krize skrčili delo na 30 tedenskih ur in so razen Belgičev odpuščili vse inozemske delavce. Najbolj so prizadeti delavci iz Poljske, ki so izgubili s tem svoj kruh in se morajo vrniti domov. Skupno je bilo pred nekaj tedni zaposlenih v severofrancoskem industrijskem okraju še nad 250 tisoč poljskih delavcev.

**Najbolj varujete čevlje s PALMA-OKMA gumičevimi podplati.** — Trikrat trpežnejši so od najboljšega usnja, a razen tega so elastični in ugodni pri nošenju. Kdor si hoče v resnici nekaj prihraniti, naj zahteva pri svojem čevljarju PALMA-OKMA gumičeve podplate. — Cenejši so od usnja.

## NAROČI BESEDO

## Socialna in gospodarska politika

### KAPITALISTI PREDLAGAJO 5 DNEVNI DELAVNIK.

Iz Amerike poročajo, da so gospodarski krogi ob priliki razgovorov o finančnem in brezposelnem položaju Amerike predlagali predsedniku Hooverju, da naj bi se uvedel 5 dnevni delovni teden. Na ta način upajo, da bodo mogli zaposliti brezposelno delavstvo. Tega pa poročilo ne pove, ali so predlagali, da ostanejo plače iste kot prej.

Na drugi strani pa poroča dnevno časopisje, da se radi nevdržnih gospodarskih razmer seli delavstvo, ki nima ameriškega državljanstva, v Sovjetsko Rusijo. Med njimi je baje tudi mnogo Slovencev oziroma Jugoslovanov.

**Občinske volitve na Moravskem in češkoslovaška krščansko socialna stranka.** Dne 24. aprila so se vršile volitve na Moravskem v nekaterih občinah. Volitev se je udeleževala tudi kršč. soc. stranka. Prinašamo podatke iz nekaterih krajev, ki kažejo porast stranke. Številke v oklepajih pomenijo izide v letu 1929. Bolatice glasov 81 (3), mandatov 2 (0), Brumovice 110 (8), 3 (0), Drnovice 0, 3, Letovice 68 (16), 1 (0), Ludikov 53 (0), 3 (0), Kneždub 156 (7), 4 (0), Katerinici 42 (3), 1 (0), Lhota Nova 42 (3), 2 (0), Sirovice 17 (7), 1, Poštorna 177, 3, Zubri glasov 237 (155), mandatov 4. Ljudska stranka je marsikje izgubila mandate in glasove. Sklepajo, da je te glasove dobila krščansko socialna stranka, ki si je že ob prvem nastopu z vezavo na Hlinko pridobila v parlamentu 1 mandat.

**Kongres marksistične strokovne zveze v Nemčiji** se je vršil 13. aprila. Predsednik Leipart je poudaril v svojem govoru, da se mora delati na to, da se financirajo dela, ki bodo mogla zaposliti brezposelne. Uvesti se mora 40 urnik. Ožigosal je, da se še vedno dela tedensko čez 48 ur in da imajo nekateri dvojne dohodke. Ker zapada delavstvo radikalizmu, je naloga države, da organizira javna dela in omiljuje s tem brezposelnost. Podpredsednik Eggert je

omenil, da je privatno gospodarstvo Nemčije in ostalih držav skrahiralo in da mora prevzeti država skrb za uredno gospodarstvo. Javna dela morajo biti v skladu z državnim proračunom in rentabilna. Nujna javna dela v Nemčiji bi zaposlila v enem letu milijon brezposelnih in bi stala dve milijardi mark.

Minister za delo Adam Stegerwald je sporočil kongresu, kakšne načrte ima državna vlada za omiljenje brezposelnosti: Pospesjevala bo kolonizacijo kmečkih krajev, gradili bodo male predmestne kolonije in vršila se bodo popravila starih stanovanjskih hiš. Vrh tega bodo gradili ceste, izvedli gospodarske melioracije in regulacije rek. Vlada namerava obdavičiti podjetja, ki imajo naročila, valuta mora ostati stabilna.

**Zaupniki strokovnih organizacij kršč. delavstva** zapadne Nemčije so imeli sestanek 15. aprila. Sklenili so, naj glasujejo krščanski strokovničarji pri volitvah za one stranke, ki so proti radikalnim grupam leve in desnice. Smatrajo, da je Versajski mir eden glavnih vzrokov nemške gospodarske krize, radi česar zahtevajo njegovo odpravo. Strokovne organizacije morajo biti v bodoče še bolj strnjene, da bodo mogle odbiti naval nasprotnikov. Zaupniki so sklenili nova navodila za delovanje ljudske fronte krščanskega delavstva. Iz tega sledi, da je zalezel tudi v nemško krščansko orientirano delavstvo razkrajaajoči duh političnega kompromisarstva, ki ga je uvedel Centrum. Delavstvo nima v sredini kaj iskati. K večjemu bunte. Ali jih ni že dovolj?

**Jeklarne v USA** so zaposlene samo z 22% svoje kapacitete. Lani je delalo v marcu 116 plavčev, letos samo še 60.

**Podjetje Škoda** je odpustilo zopet 4500 delavcev. Uradnikom je bilo pa rečeno, da jih bodo tisoč odpustili ali pa poslali vse uradnike menjaje po en mesec na brezplačen dopust.

**Alpine Montan** je v jeklarnah v Donawitzu zopet pričela z delom in je nastavila 1400 delavcev.

## To in ono

**Nazarje.** Kar je poročal »Slovenec« dne 13. t. m. o nesreči v Nazarjih, je popolnoma neutemeljeno. Nesreča se je pripetila takole: Dne 12. t. m. ob 7 zjutraj je bil 18 letni tov. Auman Jože kot pomočnik pri skobelnem stroju v zabojni tovarni zaposlen s tov. Francem Žunter, ki je bil vodja stroja. Ko sta dokončala delo, je ustavil tov. Auman stroj, za kar je pa napravila zgoraj tako narajena, da se ne more nikomur nič pripetiti. Potem so ga še videli nekateri, ko je šel skozi vrata tovarne, misleč, da gre na stranišče. Kdaj, kako in zakaj je šel v transmijske prostore, je in bo ostalo nejasno, ker ga ni nihče videl. In tako je prišel v stik z jermenom na mali transmijski, ki ga je zgrabil in zavrtel okrog osi, kakor se je pozneje dognalo po sledovih. Nekako četrta na 8 je imel opravka spodaj vodja tračne žage tov. Hlačun Franc, ki je pokojnega našel še pri polni zavesti ležati pod transmijsko z odtrgano roko, polomljenimi nogami in hudimi notranjimi poškodbami, radi katerih je tudi pol ure pozneje podlegel. Nato so takoj poklicali duhovnika, za katerega je tudi sam prošil, ki mu je podelil sv. poslednje olje in ga pripravil za zadnjo pot. Ganljivo je bilo gledati, kako mirno je zrla čista mučeniška duša bližajoči se smrti v obraz. Nekaj časa za tem je ugasnilo mlado življenje nesrečnega trpina.

Pokojni tovariš je bil edina opora svoji materi, dvema mlajšima bratom in gestri. Popolnoma istega dne so na željo njegove matere prepeljali truplo na njegov dom v Mozirje. Oba obrata sta na ukaz g. ravnatelja ustavila delo, da se izkaže čast mladi žrtvi. Po kratkem ganljivem govoru g. ravnatelja, ob katerem je malodane vsakemu oko zasozilo, se je začel pomikati sprevod z okrog 120 delavci, delavkami in uradništvom, ki je spremlilo pokojnega približno en kilometer daleč po cesti proti Mozirju. V soboto 14. t. m. ob 10 dopoldne je bil pogreb, katerega se je udeležilo veliko število tukajšnjih delavcev, ki so mu tudi zapeli tri žalostinke. Še veličastnejši pogreb bi pa lahko bil, ko bi se pridružili vsi tisti brezsrčneži, ki so zehali po klopeh in škilili skozi okna v Mozirju med pogrebom. To je jasan dokaz, koliko je vreden delavec-trpin! Pokojnemu daj Bog večno plačilo. — ki ga brezdvomno že uživa. Ostalim pa naše iskreno sožalje.

**»Buči, buči, morje Adrijansko...«** Nad morjem pa ima svoj prestol Marija — Kraljica neba — zvezda morja — in zvonovi Njenega svetišča vabijo Slovence na božjo pot na Trsat. Tudi letos pojdemo. Zadnje nedeljo maja bodo zopet zbrani romarji iz vse Slovenije pred oltarjem Matere božje na Trsat. Po pohojnosti v cerkvi pa pojdemo z ladjo po morju na otok Krk. Posebni vlak bo vozil v soboto 28. maja iz Ljubljane in

iz Maribora, ki bo sprejemal romarje na vsaki postaji. Polovično vožnjo po železnici in brezplačno vožnjo z ladjo po morju imate z našo izkaznico, ki stane 40 Din. Zadnjikrat Vas vabimo: Pojdite z nami! Pošljite takoj 40 Din za izkaznico ali pa pišite, da Vam jo pošljemo po povzetju. Vozni red za osebni vlak in romarski list »Preporod«, kjer so vsa potrebna pojasnila, pa Vam bomo priložili zastoj. Zadnji čas za prijavo je 24. maja. Če bo mogoče še koga po tem dnevu sprejeti, bomo objavili 25. maja v »Slovenec«. Naš naslov je: Sveta vojska, romarski odsek, Ljubljana, Dunajska cesta 17.

### Našim naročnikom iz Ljubljane in okolice

priporočamo obisk kina Kodeljevo, ker gre dobiček od predstav za vzdrževanje Mladinskega doma na Kodeljevem. ki nudi pomoč predvsem revnim delavskim otrokom. Vstopnino ima ta kino izmed vseh ljubljanskih in okoliških zvočnih kinematografov najnižjo: samo Din 6, 5, 3 in 2, balkon 8 Din.

## PRVA DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJ. ZAV. V LJUBLJANI (DELAVSKA ZBORNICA)

Sprejema hranilne vloge in daje posojila najugodnejše. | Uradne ure od 8—12 in od 15—16. —

TOVARISI, VLAGAJTE V SVOJ LASTNI ZAVOD!

## Cene, ki odgovarjajo času!

### ČEVLJI

Otroški zbiti . . . . .	Din 20 <sup>—</sup>	Zenski z zaponko in zadrgo Din 93 <sup>—</sup>	
Otroški šivani . . . . .	40 <sup>—</sup>	Zenski z leseno peto . . . . .	110 <sup>—</sup>
Deški od št. 36—39 iz močnega boksa . . . . .	100 <sup>—</sup>	Zenski Top-barve z leseno peto . . . . .	120 <sup>—</sup>
Moški amerikan. oblike iz boksa . . . . .	125 <sup>—</sup>	Zenski v modnih barvah z leseno ali usnjato peto . . . . .	135 <sup>—</sup>
Moški, nizki, rjavi in črni šivani . . . . .	135 <sup>—</sup>	Domači čevlji, usnjati . . . . .	36 <sup>—</sup>
Moški visoki, rjavi in črni, šivani . . . . .	150 <sup>—</sup>	Damski pomladanski plašči Din 220 <sup>—</sup> , 260 <sup>—</sup> , 280 <sup>—</sup>	

### NOGAVICE

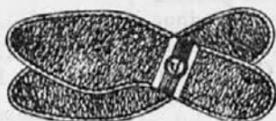
Moške Din 3.75, 4.75, 6 <sup>—</sup> , 9 <sup>—</sup> , 12 <sup>—</sup>	Zenske flor Din 13 <sup>—</sup> , 14 <sup>—</sup> , 15 <sup>—</sup> , 18 <sup>—</sup>
Zenske flor . . . . . Din 7.75, 8.50	Zenske iz Bemberg svile . . . . . Din 25 <sup>—</sup>
Zenske svilene . . . . . Din 12 <sup>—</sup>	Otroške od . . . . . Din 4 <sup>—</sup> naprej

**Ant. Krisper, Ljubljana**

MESTNI TRG 26 | STRITARJEVA ULICA 1-3

# Odpočijte si Vaše noge

v naši udobni, lahki in zračni letni obutvi



Nosite naše zračne  
lufve vložke 1 par  
stane Din 5.—

# Rata

39.-



Vel. 19-26 Vrsta 4441-05  
Za deklice: Zračni, lahki platneni polčevlji  
z gumijastim podplatom in okusno obliko.  
Neobhodno potrebni za poletje.

49.-



Vrsta 2944-00  
Sandale, ki ne žurijo niti nog niti žepa. Otroške  
št. 22-26 Din 39.—, št. 27-34 Din 49.—, ženske št.  
35-38 Din 59.—, Moške št. 39-46 Din 69.—

49.-



Vrsta 4435-00  
Udobni polčevlji iz sivnega platna z elastičnim  
gumijastim podplatom. Neobhodno so Vam  
potrebni v solčnih dneh.

69.-



Vrsta 2145-09  
Lahki in udobni ženski čevlji iz sivnega platna  
z zaponko in elastičnim gumijastim podpla-  
tom. Za mal denar veliko zadovoljstva.

V vseh naših prodajalnah dobite dobre in cenene nogavice. — Moške Din 5.—, ženske Din 9.—

Ali že veste, da se bo 1. junija  
1932. preselila manufakturna tr-  
govina

## „PRI ZVONU“ IVAN STROJANŠEK

sedaj Pogačarjev trg štev. 3

V SVOJO HISO

### Pred Škofijo 21

POLEG MAGISTRATA

zato dobite pri nakupu

# 10% popusta

## Čevlji PENIK

so najboljši in najcenejši. Posebno delavski  
čevlji se priporočajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

## „ORO“ čevlji

so najboljši in najcenejši, posebno  
delavski. Zaloga vseh vrst čevljev  
Kolodvorska ulica 26, Ljubljana

## A. ŽIBERT

TRGOVINA ČEVLJEV

PREŠERNOVA UL. 38

Pri nas dobite veliko iz-  
bera sandal, moških, žen-  
skih in otročjih, ter vseh  
vrst čevljev po znižanih  
cenah

Podpirajte neodvisen delavski  
tisk — pridobivajte novih  
naročnikov za naš list!



### ZA KRATEK ČAS.

Preveč točen. Bolnik pride k zdravniku  
in toži, da ga v prsih bode. Zdravnik ga  
vpraša, v kateri okolici je najprej začutil bo-  
lečine. Mož odgovori: »V okolici kolodvora.«

Iz morja. Na ladji se je vozil zdravnik, ki  
je vse bolezni zdravil z vodo. Nekega dne je  
padel v morje. Mornar je pritekel h kapi-  
tanu in zavpil: »Gospod kapetan! Zdravnik  
je padel v svojo omaro za zdravila.«

Zlata goska. Neka dama je odpotovala v  
svetovno kopališče. Svojega hišnega zdravnika  
je prosila, da ji naj da priporočilno  
pismo na kopališkega zdravnika. Ustreže in  
ji da zapečaten pismo. Dama je bila rado-  
vedna in odpre pismo. Vsa ogorčena bere  
te-le vrste: Pošiljam Vam zlato gosko. Jaz  
sem jo dolgo skubel. Skubite jo še Vi.

### Mamičina iznajdljivost.

Binček pride iz šole domov eno uro  
pozneje kot običajno, ker je bil zaprt.  
Mama ga vpraša, kje je bil.

Binček: »V šoli!«

Mama: »Kako to? Saj sem videla  
Tončka in Mihca davno prej prihajati  
iz šole!«

Binček: »Ne-e! Ravno ona dva sta  
bila zaprta!«

Mama: »Kako dolgo pa?«

Binček: »Eno uro!«

Pa ga je imela, Binčka, ki je hotel  
utajiti!

## 1000 Din plačam

Na oglas p. n. g. R. Cotiča, Ljubljana VII,  
Kamniška ul. 10a (Janševa), v »Delavski  
Pravici«, sem kupil lonček »Radio Balz-  
zoper kurja očesa, ki je popolnoma dosegel  
svoj namen, za kar mu tem potom izrekam  
zahvalo in ga vsakomur priporočam.

Koprivec Matič, I. r.

## J. Slanovic

splošno ključavnicearstvo

Ljubljana

Gareva ul. 2

se priporoča za vsa v to  
stroko spadajoča dela. Spe-  
cijalno za delikatesna in  
slastičarska namizna in iz-  
ložbena stojala iz medenine  
ali železno ponikljana : : : :

Uradništvu in delavstvu  
primeren popust! : : : : : :

### Vašo

moško  
damsko  
garderobo  
zlika.  
kemično čisti  
najceneje le

## WALLETT EXPRESS

Smartinska cesta 24/II.

(kavarna „Vladuhi“)

LJUBLJANA

Sprejema se tudi v trafikah:  
Florjanska ul. 12, Marijin trg 6  
in v shrambi gostilne Figovec,  
Dunajska cesta, dvorišče.

Hermann Suderman:

## GOSPA SKRB

Roman

»A kljub vsemu je bila to najlepša noč v mo-  
jem življenju,« je zamrmral z vzdihom in nato skle-  
nil, da bo zaspal in v podkrepitev si je potegnil  
odejo čez ušesa...

Cez čas se mu je zazdelo, kot da čuje, kako oče  
v sobi poleg nalahno vstaja in šepa skozi vrata...  
Razločno je slišal, kako je klepetala bergla po vež-  
nih škrlah.

»Saj se bo takoj vrnil,« je mislil, zakaj zgodilo  
se je večkrat, da je oče kar ponoči na lepem vstal.

Nato ga je prevzel nemiren polsen, po katerem  
so se podile različne strašne sanje. Ko se je spet  
docela prebudil, je stal mesec že visoko na nebu;  
komaj da je še kak žarek padal v sobo. A vrt in  
dvor sta ležala v kopeli njegove luči.

»Čudno — zdi se mi, kot da nisem slišal očeta,  
da se je vrnil,« je dejal predse. Vzravnal se je in  
pogledal na uro, ki je visela nad posteljo.

Osem minut do ene!... Dve uri sta bili pre-  
tekli vmes.

»Najbrž sem prav trdno spal,« si je mislil in  
hotel spet leči na uho, tedaj pa je veter stresel ve-  
lika vrata in jih s hrúščem zaloputnil, da se je vsa  
hiša stresla v sklepih.

Prestrašeno je planil pokoncu... »Kaj je to?  
vrata odprta... očeta še ni nazaj?« Naslednji hip  
je vrgel nase hlače in suknjič ter bosonog in golo-  
glav planil iz sobe.

Vrata, ki so držala iz očetove spalnice v vežo,  
so stala na široko odprta. — Ves bled od skrbi je  
stopil k postelji... Bila je nedotaknjena, le na

vznožju je bila vtisnjena v trebušasto odejo vdol-  
bina. Tu je torej sedel oče in ni ganil uda dalj kot  
poldrugo uro — najbrž je čakal, kdaj bo legel on.

Za božjo voljo, kaj pa pomeni vse to?

Pogled mu je iskaje blodil po sobi... Tam v  
kotu so ležali volneni copati, v katerih je oče sicer  
ves dan drsal okrog, a škornjev, ki so mesece stali  
tam, ne da bi jih kdo obul — škornjev ni bilo...

Kako — ali je hrómi oče hotel ponoči na ro-  
manje? Srce mu je hotelo zastati... Planil je na  
dvorišče.

Ležalo mu je pred očmi kakor podnevi, le do  
koder je segla senca skednja, je vladala noč...

V drevju je šaril vihar — prah se je lesketaje  
vrtinčil s tal, sicer pa je bilo vse tiho, vse prazno...

Predrvel je vrt — nič sledu — za hlevom —  
nič sledu... Kaj pa to — dvoriščna vrata odprta?  
— Kam je šel?

Ob strani mu je vrtorepil pes — brž ga je od-  
vezal.

»Išči gospodarja, Turk, gospodarja!«

Pes je vohljal po tleh in stekel proti čelu sked-  
nja, tja, kjer je ležala slama na kupih, ki so se gr-  
madili okrog zidovja kakor blede peščenjaki... Me-  
sečina je bleščavo plala po pobeljenih stenah in se  
iskrila po svetlorumenih tleh... Ničesar ni bilo  
mogoče opaziti, le na nekem mestu se je zdelo, da  
je slama razvita...

A stoj! — Kako pa je prišla sem lestev, ki sloni  
na steni? Lestev, ki je pred dvema urama ležala  
znotraj zidu po plosk na tleh? Kdo jo je vzel s ti-  
stega mesta?

In — Bog nebeški, kaj pa je to? — — —  
Kdo je odprl lino na podstrešju? Lino, ki jo je sam  
zaklenil od znotraj, preden je snopje napolnilo  
skedenj? — — —

Na vznožju lestve so se tla vlažno lesketala,

kot da je kdo polil kako tekočino... Iz luže se je  
dvigal vonj po petroleju.

S tresočimi rokami je segel v bilje, ki je pokri-  
valo tla. Res, bilo je mokro in odvrtni vonj se je  
širil s prstov, ki so se ga dotaknili.

Čutil je, kako se mu opotekajo kolena, zamolkla,  
strašna slutnja mu je meglila čute — z naporom se  
je zbral in stopal po lestvi, dokler ni prišel do line.

Spodaj se je zvijal pes...

»Išči gospodarja, Turk, gospodarja!«

Žival je bruhnla v veselo tuljenje in vohajoč  
dirjala v krogu, dokler se ni zdelo, da je našla  
sled.

Pavel je strmel za njim. Telo mu je v mučnem  
pričakovanju mrzlično drhtelo.

Žival je zavila h dvoriščnim vratom. — Torej  
res! Oče je bil, ki jih je odprl!

A potem, potem! Kam se bo obrnil?

»Išči gospodarja, Turk, gospodarja!«

Pes je še enkrat nakratko zatulil in oddirjal  
gladkim potem po cesti proti — Helenentalu.

Proti Helenentalu — kaj pa hoče oče na Hele-  
nentalu? Res, kaj ni pred kratkim govoril, da je bil  
popoldne tam, »za poskušnjo«, kot je dejal. — Za  
poskušnjo! — In kako čudno, kako neprijetno se  
je pri tem smejal.

In še danes — kako čudno je bilo njegovo ve-  
denje. In ko so govorili, kako je pogorel skedenj,  
kaj naj bi pomenile njegove besede, da se danes  
tako sijajno ujema? — zakaj vprav danes?

Zdaj je treba uganko rešiti, preden bo pre-  
pozno!

Strmel je krog sebe in iskal pomoči.

Roka mu je nehote tipala po temi okrog line  
in zagrabila — ročaj pločevinastega vrča, ki je bil  
skrit tam pod snopjem... Bila je ročka za petrolej,  
ki jo je bil dal večeraj na novo napolniti. In na čigav  
svet? Kdo je prišel in rekel — — —?